

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei christianae capita illustrantium: indice quadruplici instructum post editiones 5 revisum, iam septimo recusum

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs XV.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

navit, Matth. 15. v. 28. Dan. 7. v. 14. Joh. 17. v. 2. Eph. 1. cap. 22.

CHRISTI REGNUM IN MEDIO inimicorum.

952. *Sifera de curru desiliit, postquam in fugam a-
elus est à Barack*, Jud. 4. v. 15. Ita inimici Christi, quo-
rum in medio Christus regnat, Psal. 110. v. 2. confun-
duntur, & fugiunt cum infernali Sifera.

ARTICULUS XV.

DE REGNO GRATIÆ, VARI- isque in eo bonis.

CHRISTI REGNUM GRATIÆ.

953. *Adamus primus Ecclesie fundamenta jecit non
perfecit: Adamus secundus Christus hoc fecit in regno
gratiæ.*

1. Non secus ac David materiam templi collegit,
1. Chron. 30. v. 2. Salomon formam addidit & con-
summavit, 1. Reg. 6.

2. David erat vir belli & sanguinum, 1. Chron. 20.
v. 3. Ita Adamus erat vir sanguinum ob peccatum.

3. Salomone ergo opus erat, rege pacis & princi-
pe, qui Christus Esa. 9. v. 6. Hic est ille, electus ille
inter omnes filios filius, ut unigenitus ille, (ut 2. Chr.
29. v. 5. de Salomone dictus) qui domum sanctuarii
Domini ædificavit: hoc est, ecclesiam, in quâ sola san-
ctitas.

BENEDICTIO PER GRESSUM in regno gratiæ.

954. *Ex Josepho venient benedictiones super Nazir-
raos*, Genes. 49. vers. 29. Christus est verus Joseph.
Per hunc veniunt omnes benedictiones in omnes
Naziræos, hoc est, vera fide adherentes, Galat. 3. v. 14.
Hi verè sunt Naziræi, hoc est, separati, per veram
fidem

fidem scilicet, cujus respectu in Christo tuos sibi separat Deus, Joh. I. v. 12. cap. 17. per tot. Hæc est

1. *Benedictio cœli*, d. I. v. 25. quia benedixit nobis in cœlestibus, Ephes. I. v. 3. & 20. cap. 2. v. 6. In regno cœlesti suo consummative benedicit, Matth. 25. v. 34. 2. Tim. 4. v. 18.

2. *Benedictio abyssi*, hoc est, fontium salutarium, rivorum spiritualium, aquis gratiæ scaturientium, Esa. 12. v. 3. ex abyssu inexhaustæ misericordiæ Dei, & quia ex suæ bonitatis abyssu nobis in abyssu damnationis hærentibus benedixit, Zach. 9. v. 11.

3. *Benedictio uberum*, quia largissimam consolationem suppeditat. Esa. 66. v. 11. hæc sunt ubera mystica, de quibus sæpius in Cant. cap. 1. v. 2. 3. 14. c. 4. 10. Ubera quoque hæc spiritualem ecclesiæ multiplicationem significant, quæ in Christo fit tanquam veræ vitæ arbore.

4. *Hæc benedictio Dei Patris vere confortata est in Christo*, præ benedictionibus Patrum in V. Testamento, utpote, qui omnes suis benedixerunt, in Christo futuro, omnis benedictionis fonte. Quod ergo Jacobus de sua benedictione, ejusque prærogativa dixit, d. I. v. 26. multò magis de benedictione Dei Patris in Christo dicere possumus.

CHRISTI CLAVES.

955. *Christus habere claves dicitur*: Aperit enim & nemo claudit, Apoc. 3. v. 7. Habet clavem

1. *Mortis & inferni*, Apoc. I. v. 18.

2. *Veram* quoque habet *clavem scientiæ*, quia aperit scripturas, Luc. 24. v. 45. & 32. per parabolas Matth. 13. v. 35. cœlum petentibus, Matth. 7. v. 7. aures surdorum, Marc. 7. v. 35. & spiritualiter & corporaliter tallium.

3. *Cœlum*, Joh. I. v. 51.

4. *Suum*

4. *Suum ipsius pectus per vulnera*, Johan. 19. v. 34. Cor nostrum, Act. 16. v. 14. verbi ostium, Col. 4. v. 3. secreta & occulta, Hebr. 4. v. 13. librum providentiæ, Apoc. 5. v. 2. cùm futura Prophetis revelavit. Christus verus est Eliakim, Esa. 22. v. 22. Adamus cum Sebna comparari potest, qui peccati sepulchrum in paradiso sibi fecit, v. 16. alleg. sedem in rupibus, hoc est, altissimam affectavit, cupiens esse Deo similis. Verùm Deus illum projecit, rejecit, ut thesaurarium inutilem, malum dispensatorem; circumgyravit eum, in hoc mundo vento miseriarum & calamitatum instar globuli, morti eundem subjecit, Rom. 5. v. 12. currus elegantissimos, (ut Sebna, d. l. v. 18.) reliquit Adamus, hoc est, imaginem amisit Dei, non sine ipsius Dei ignominia: & ita remotus est ab officio, ut Sebna d. l. v. 19. Christus autem verus est Eliakim.

1. *Nomine*. Eliakim significat *Deum surgentem*: Christus verus Deus surrexit, 1. Joh. 5. v. 20. & dispersi sunt omnes inimici ejus, Luc. 1. v. 74.

2. *Servitio*, d. l. v. 20. Christus quoque servus factus nostri causa. Vid. in Ind. Christus servus.

3. *Tunica* Sebnae impii thesaurarii indutus Eliakim v. 21. Adami tunicam peccatoris, sine peccato Christus induit, Rom. 8. v. 2. 3. Galat 3. v. 13.

4. Cingulo veritatis & gladio verbi accinctus fuit Christus, Psal. 45. v. 4. Baltheus regiae majestatis index est.

5. Verè Christus *pater est omnium*, Hierosolymis habitantium, quæ sola est in Christo, Rom. 5. v. 1. imò & frater est, Psal. 22. v. 23. Nomen tuum prædicabo fratribus meis, & Joh. 20. v. 17.

6. Claves Christus habet.

1. In iudicium supremæ potestatis in ecclesia & regno gratiæ.

2. In humeris habet claves Christus, quo oneris & gubernationis gravitas notatur; cum in humeris gravia portemus: Ministri claves quoque habent, sed non in humeris. Principatus enim Christi est super humeros ejus, Esa. 9. v. 6. & ipse nos oves errantes in humeris suis portavit solus, Luc. 15. v. 5. Esa. 63. v. 3. Verum in manibus gestant claves regni cœlorum.

Indicatur simul assiduitas indefessa, quod ipse Christus portet claves has in suis humeris.

CAPUT ECCLESIE

Christus.

956. *Jacobus peregrinans, Sole occumbente & nocte ingruente, caput suum lapidi imposuit, qui evit, Gen. 28. v. 11. Ita Ecclesia hic peregrinans, 2. Cor. 6. Solem consolationis sæpe occumbere sibi sentit, & noctem tribulationum ingruere. Semper tamen capiti suo innititur, hoc est, Christo, qui est lapis ille angularis, Eph. 2. v. 20. innixa dormit somnum mortis cum Lazaro, donec expergefata die judicii, verè cum Jacobo dicere possit: Verè hic est domus Dei & porta cœli, in cœlum ipsum & vera vita. Tunc enim apparebit, quid nos simus, Joh. 3. v. 2. Vera perfectio apparebit, Col. 3. v. 4.*

CHRISTUS CAPUT ECCLESIE.

957. *Hominem in paradiso posuit Deus, Gen. 2. v. 8. Hic Adamus erat, malus commissorum bonorum dispensator, ideoque etiam à Deo paradiso expulsus est: At in ecclesie suæ horto alium posuit Θεὸς ἄνθρωπον Christum, qui caput ecclesie constitutus, Eph. 1. v. 22.*

Omnia-

Omniaque restituit, Rom. 5. v. 17. 1. Corinth. 15. v. 22.
Christus verè caput est,

1. *Ob situs rationem* : Christus exaltatus super omnia ecclesiæ membra.

2. *Ob membri dignitatem* : Christus nomen super omne nomen accepit, Phil. 2. v. 9. Dan. 7. v. 14.

3. *Ob dominationem* : Christus omnibus membris dominatur.

4. *Ob sensus communicationem* : Christus spiritua- lem sensum membris communicavit, Eph. 2. v. 20. seq.

5. *Ob mirabilis capitis dispositionem* : Christus caput nostrum verè mirabilis est, Esa. 9. v. 5. 6. &c.

6. *Ob corporis dependentiam* : Ita totum ecclesiæ corpus à Christo dependet, Rom. 12. & 1. Cor. 12.

CHRISTUS PASTOR

occisus.

958. *Ovium pastor Abel fuit, à Caino occisus*, Gen. 4. v. 2. Suarum ovium fidelissimus pastor Christus est, Joh. 10. v. 12. ab infernali Caino in ara crucis occisus. At Abelis occisi sanguis clamavit de terra contra Cainum, Hebr. 11. v. 4. Ita Christi sanguis multò magis clamat contra Satanam, Hebr. 12. v. 24.

CHRISTUS VERUS

pastor.

959. *Core, Dathan & Abiram*, pontificatus hono- rem invidentes, cum starent contra Aaronem, facto ipso refutati sunt, virga florente, Num. 16. v. 3. cap. 17. v. 3. seq. Ita Pharisei à Christo, cui honores summi Pontificis detrahebant, refutati sunt, monstrata virga pastorali, ejusque velut per opera miraculosa floret.

CHRISTUS FIDELIS
pastor.

960. Gen. 31. v. 40. *Maxima fuit Jacobi in pascendis ovibus Labani diligentia, diu noctuq³, astu urgebatur geluq³, fugiebatq³, somnus de oculis ipsius.*

1. Multò major Christi diligentia fuit in pascendis ovibus spiritualibus, qui nullo periculo exterritus, se totum pro salute ovium devovit, *Astum iræ Dei sensit in cruce; Gelu charitatis paternæ velut sensit, cum exclamaret: Deus, cur me dereliquisti? Pfal. 22. v. 2. Somnus ab oculis ipsius fugit, cum in passionis nocte non dormivit, sed sanguinem emisit in sudore: charitatem nobis suam probavit in orationis fervore.*

2. *David leonem & ursum, ovem de grege tollentem, interfecit, 1. Sam. 17. v. 35. Sic Christus leonem & ursum infernalem oves rapientem, interfecit & devicit, Johan. 10. v. 15. tanquam magnus pastor ovium, Hebr. 13. v. 20.*

CHRISTUS EST FIDELIS
pastor.

961. 1. *Ob ovium vocationem. Vocat oves suas, Joh. 10. Hoc indicat summam Christi curam, providentiam.*

2. *Ob deductionem. Ducit oves suas in pascua bona & aquas salubres, Pfal. 37. v. 4. Soph. 3. v. 13. Pfal. 23. v. 2. solatii. refrigerii, ipsius Spiritus Sancti, Esa. 20. v. 20. in loco pascuæ, oves pascuæ, Pfal. 100. v. 2. uberimæ, Ezech. 34. v. 14. Christo enim duce pascuam inveniemus, Joh. 10. v. 9. Aquæ salutares verbum Dei: in altera quoque vita ad aquas vivas nos ducet, Apoc. 7. v. 20.*

3. *Ob gubernationem. Regit & gubernat eas, ne à grege*

grege aberrant, & in devia ferantur. Regit per Spiritum Sanctum, Rom. 8. v. 14. Spiritum bonum in terra recta, Psal. 143. v. 11. Manuetos in via, Psal. 25. v. 9. per verbum, ne defleant à via, Esa. 30. v. 20. hoc est, pedum, quo in viam pacis diriguntur per Christum, Luc. 1. v. 79. in quo pax, Rom. 5. v. 1.

4. *Ob sustentationem.* Gravidas in sinu gestat, ægrotas curat, sanat, &c. In solitudine hujus mundi, Ex. 15. v. 13. cap. 19. v. 4. portamur, & quidem in utero divinæ misericordiæ, Esa. 46. v. 3. cap. 63. v. 9. Jerem. 23. v. 39. in brachiis omnipotentis, Oseæ 11. v. 3. Fœtas ipse portabit, Esa. 40. v. 11. in sinu. Post hanc vitam etiam oves suas in sinum Abrahamæ colliget, Luc. 16. v. 22. *Ægrotas quoque curat*, partim nostras ægritudines portando, Esa. 53. v. 4. partim verbo sanando, Pf. 147. & 103. v. 3. & sacramentis vulnera obligando, Jer. 30. v. 17. Luc. 10. v. 34. Sanat quoque ægritudines crucis, Job. 5. v. 18. Ose. 6. v. 1. Sustentat nos per pedum verbi, Esa. 28. v. 16. Quamvis autem officio suo tam sedulus fungatur: tamen mundus hunc spernit pastorem, amat lupum. Ægyptii pastores abominabantur, Genes. 46. v. 34. Tales sunt mundani homines, quorum stultæ sapientiæ sordet Christi humilitas pastoritia. De Josepho egressus est lapis & pastor, Gen. 49. v. 24. Ex Josepho spirituali nostro egrediuntur pastores, de quibus Eph. 4. v. 11. Jer. 3. v. 15.

5. *Ob loci mutationem.* Convolvunt tabernacula sua nonnunquam pastores, & ad alium migrant locum: Ita Christus verbo suo ad certum locum non est alligatus.

6. *Ob ovium defensionem.* Defendit oves suas Christus, Jer. 31. v. 10.

7. *Ob visitationem errantium,* Ezech. 34. v. 12. Ita

Ff 3 &

& Christus quærit errantes oves, Luc. 15. v. 4. 1. Petr. 2. v. ult. non fugit. Pastores Gergaseni dereliquerunt gregem in mare præcipitatum à spiritibus immundis, Matth. 8. v. 33. Præcipitati eramus in mare damnationis & miseriarum à Satana per Adami lapsum: Præcipitatos non dereliquit nos Christus, sed semetipsum in mare hoc præcipitem egit, ut verus Jonas, ut eos extraheret, salvaret, Joh. 10. v. 11. ut piscis ille. Tob. 6. sanitatem restituens spiritualem, nobis communicatâ intimâ dilectione.

CHRISTUS OVES

agnoscit.

962. Isaac vocem Jacobi agnovit, Gen. 27. v. 22. Ita Christus voces ovium suarum agnoscit, Johan. 10. v. 4. iis benedictionem impertit, ut Isaac Jacobo.

CHRISTUS UNUS PASTOR.

963. Reliqui enim omnes, quos ille dat, Ephes. 4. v. 11. 1. Corinth. 12. v. 27. membra sunt illius; in ipso enim tanquam capite totum ædificium ecclesiæ coagmentatur, Eph. 2. v. 21.

CHRISTUS SPIRITUM IN

Apostolos effudit.

964. Lev. 16. v. 22. *Aaron thuribulum suum prunis de altari sumptis implevit, & hauriens manu compositum thymiama in sancto egressus est, impositisq; super ignem aromatibus, nebula & vapore oraculum operuit.* Hæc apprime Christo vero Aaroni congruunt, qui sicut & Aaron vocatus est, Hebr. 5. v. 4. Ille ingressurus sancta sanctorum, Hebr. 9. v. 12. thuribula sua implevit. Hæc sunt Apostoli, qui odorem salvificæ cognitionis disseminarunt, 2. Cor. 2. v. 14. Implevit autem prunis de altari sumptis. Prunæ hæc sunt dona Spiritus San-

Et

cti, Act. 1. v. 5. quibus Apostolos implevit De altari
verò sumpfit, hoc est, de seipso. Ipse enim altare no-
strum, Heb. 13. v. 10. & de Christo Spiritus Sanctus ac-
cepit & annuntiavit discipulis, Joh. 16. v. 14. Christus
quoque thymiamata hausit manu, partim ipse, quando
pro nobis interpellat, Roman. 8. v. 34. Hebr. 4. v. 14.
partim cum nostras preces exaudit, quæ vera thymia-
mata, Apoc. 5. v. 8. cap. 8. v. 3. His oraculum, hoc est,
Christum velut operimus, cum nocte dieque ad illum
clamamus, Luc. 18. v. 7.

CHRISTUS MUNDO OFFERT dona sua.

965. Prov. 1. v. 20. & 23. *Sapientia in plateis invi-
tat homines, ut ad se veniant, spiritumq; accipiant.*

1. *Sapientia illa Christus est*, Matth. 11. v. 19. Luc. 7.
v. 35. cap. 11. v. 49. I. Cor. 1. v. 24.

2. *Qui clamat in plateis: Venite ad me omnes,*
Matth. 11. v. 28. per publicum ministerium, Matth. 12.
v. 19. Luc. 14. v. 21. & manus suas expandit tota die,
Esa. 65. v. 2. sub alas congregare desiderat, Matth. 23.
v. 37. Accedamus ergò ad hanc sapientiam cum fidu-
cia, Heb. 4. v. 16. ne in calamitate nostra rideat, Pro-
verb. 1. v. 26. regnum gratiæ ipsius non repellamus,
Act. 13. v. 46.

CHRISTUS ECCLESIAE SUÆ præfens.

966. *Joseph regiones Aegypti circumibat omnes,*
Gen. 41. v. 46. Ita Christus mundi regiones omnes cir-
cumit, regno potentiæ suæ gratiosæ in medio inimi-
corum dominando, Psal. 110. v. 2. & regno gratiæ, ani-
mabus necessaria pabula, per verbum & sacramenta
ministrando; Ecclesia enim toto terrarum orbe di-

Ff 4 sperfa

ſperſa eſt. Ero vobiscum uſque ad conſummationem ſeculi, Matth. 28. v. 20. Hic eſt ille, qui in medio ſeptem candelabrorum obambulat, Apoc. 1. v. 13.

CHRISTUS OMNIBUS MEMBRIS
vigorem ſpiritualem com-
municat.

967. Eſa. 59. v. 17. *Galeam in capite poſuiſſe dicitur Chriſtus.* Hoc indicatur ipſius ad pugnandum pro ſubditis *promptitudo*, cùm ſe ad prælium accingit: Habet autem galeam in capite: ipſe enim caput eſt ovium, Eph. 1. v. 22. Galeam autem ſalutis habet in capite, quia omnis ſalus ab hoc capite in membra corporis myſtici Eph. 5. v. 25. dimanat, Act. 4. v. 12. Hanc à nemine accepit; ut David geſtavit galeam Saulis, 1. Sam. 17. v. 38. ſed ipſe ſibi impoſuit. Hanc ergo ſalutis galeam à Chriſto accipiamus, Eph. 6. v. 11.

CHRISTUS RECIPIENS PECCA-
tores à Judæis accuſatus.

968. Num. 12. v. 1. *Miriam & Aaron obloquuti ſunt Moſi propter uxorem Æthiopiſſam:* Ita Pharifæi & Scribæ, totaque Synagoga Judaica murmurarunt contra Chriſtum, quòd ille peccatores reciperet, ſequè cum illis in fide & miſericordia deſponſaret, Oſe. 2. v. 19. & 20. Luc. 15. v. 2. Iſta quoque Æthiopiſſæ receptio, ſymbolum ſpiritualis noſtri deſponſationis in regno gratiæ.

VOLUNTAS CHRISTI
ſuaviſſima.

969. *Guttur ſponſi ſuaviſſimum dicitur, Cantic. 5. v. 16.* Suavitas illa in dulciſſimis promiſſionibus & invitationibus, Matth. 11. v. 28. *Venite ad me omnes. Guſtemus ergo, quàm ſuavis ſit Dominus, Pſal. 34. v. 9.* qui ſe
no-

nostri causa in odorem suavitatis Deo obtulit, Eph. 5.
v. 2. guttur suum aperuit in verbo.

CHRISTUS GRATIS SUA MUNERA
confert, regnum Christi non purpurâ
venale neque auro.

970. *Elisæus noluit accipere munera à Naamano;*
2. Reg. 5. v. 16. *Giezi vero accepit, & lepra infectus est.*
d. l. v. 24. 27. Christus est verus *Elisæus*; *Elisæi* nomen
ovem notat Dei; Christus vera Dei ovicula est pas-
sione, Joh. 1. v. 29. mansuetudine, Esa. 53. v. 7. Matth. 11.
v. 29. Mundavit nos à lepra spirituali peccati sangui-
ne suo, 1. Petr. 1. v. 19. in lavacro regenerationis, Titum
3. v. 5. At gratis sine nostro merito, aut redhostimento,
Ephes. 2. v. 8. *Gratia salvati estis.* Omnia si fecerimus,
servi tamen inutiles sumus. Qui vero spiritualia bona
nundinantur, Giezi similes sunt, Simones sunt leprâ
spirituali avaritiæ, superstitionis, auditores & gre-
gem inficiunt; audient olim illud Petri Christo judi-
ce, Petro Assessore, Act. 8. v. 20. Pecunia tua tecum sit
in perditionem.

CHRISTI REGNUM GRATIÆ

calceamento comparatur Pl. 60.

versu 10.

971. *Projiciam calcem meum super Edom.* Re-
gnum gratiæ, & Christi in eo potentia intelligitur;
Calceo quid vilius, abjectius est? Christi regno gra-
tiæ in hoc mundo nihil est vilius, cum non sit de hoc
mundo. Cives hujus regni calceati esse jubentur &
muniti evangelio pacis, Eph. 6. v. 15. Hoc gratiæ re-
gno proterit hostes suos velut sub calcis positos.

**CHRISTUS SEMPER ECCLE-
SIÆ ÆDEST.**

972. Exod. 13. v. 21. *Columna nubis nunquam desti-*

Ff 5

116-

uebat Israelitas propius: emes de die, & columna ignis semper comitabatur de nocte. Hæ Christum designant, qui luce verbi & Spiritus sancti pios, quæ tales, nunquam destituit, Esa 59. vers. 21. sed semper ipse totus adest suæ Ecclesiæ, quam non relinquit orphanam, dum in deserto hujus mundi vagatur, sed ambulat inter candelabra, omnibus diebus adest, usque ad exactam seculi periodum. Confer. Sapient. 10. vers. 17. 18.

CHRISTI GRATIOSA

visitatio.

973. 1. Sam. 30. v. 11. seqq. *Ægrotum servum Ægyptium, qui Ciglag spoliaverat, David suscepit, aqua reficiendum & pane refocillandum.* Quo factò, spiritus & vita ad ægrotum rediit: Ita nos omnes ægroti sumus spiritualiter, pradones facti non Ciglag, sed paradisi. At tamen ægrotos Christus, ut David cœlestis recipit, aquâ, hoc est, baptismo, & pane, hoc est, sacra synaxi nos refocillat, ut vita spiritualis, quâ per peccatum excidimus, redeat ad nos.

CHRISTUS OMNIA RESTITUIT.

974. 1. Sam. 30. v. 19. *David omnia restituit, Amalekitas securos oppressit,* vers. 17. Ita Christus omnia nobis restituit, quæ infernales Amalekitæ abstulerant, quos ille securos refurgens oppressit. Omnia autem bona restituit, quæ amiseramus in Adamo, imo majora dedit, quando seipsum nobis dedit, Johan. 3. vers. 16.

PAX PER CHRISTUM

restituta.

965. *Tempore Josua terra cessavit à bello,* Jos. 11. v. 23. Ita Christo nato, verò Josuâ, hostes spirituales expulsi,

pulsi, profligati, exuti, Col.2. vers. 15. pax restituta, quam Angeli, Luc.2. v.10. & Christus ipse annunciarunt, Eph.2. v.17. Cor nostrum quoque cessavit à præliis, cum Christus nobis datus, Esa.9. v.6. quo duce nulla nobis condemnatio est, Rom.8. v.1. nulla accusatio ibid.34.

CHRISTUS OMNIBUS VITAM

æternam dat.

976. *David ex æquo spolia divisit, tam iis, qui hostem profligarant, quam illis, qui non usque adeo desudaverant, sed in custodienda suppellectile operam commo-
daverant, 1. Sam.30. v.24.* Ita Christus vitam æternam ex æquo omnibus daturus, licet gradus in eâ non æquales.

CHRISTUS SUOS SUSTENTAT.

977. Cant.2. vers. 6. *Læva sponsi est sub capite sponsæ & dextera amplexabitur eam.* Notatur Christi præsidium in cruce, qui cum pugnandum nobis est, à dextris & à sinistris fulcit nos, à dextris stando, imò dextram ministrando, in quâ jucunditates, Psal. 16. v.11. & salutes, cum pii hâc sustententur, Psal. 63. v.9. Aët.7. v.56.

SANAT NOSTRA VULNERA

Christus,

978. *Oleum vulneribus infudit Samaritanus, Luc. 10. v.34.* Samaritanus ille Christi figuram gerit, qui vulneribus nostris oleum divine miserationis infudit, de qua Psal. 103. v.8. Exod.34. v.6. Conf. supra cap. 2. de Deo, pag.38. a. 21. Vulnera illa Satanas infernalis Draco, latro, inflixerat, morsu venenata reddiderat, quæ nemo, nisi medicus cœlestis, Exod. 15. vers. ult. curare, nemo nisi verus ille serpens exaltatus

tatus in cruce, Joh. 3. v. 14. cap. 12. v. 32. sanare potuit;
Confer supra DEI misericordiae oleum.

CHRISTUS PACEM RESTITUIT
in regno gratiae.

979. *Columba olivæ ramum attulit*, Gen. 8. v. 11.
Ille pacis symbolum est. Christus vero est vera col-
lumba, qui pacem attulit, Hebr. 7. v. 2. Ephes. 2. v. 14.
Mich. 5. v. 5. Hæc est pax conscientiae, Rom. 5. v. 1.
quam evangelizavit, Eph. 2. v. 17. quæ sempiterna est,
2. Thess. 3. v. 16. Ideo regnum Christi in pace consistit,
Rom. 14. v. 17.

CHRISTUS MEDICUS NO-
ster solus.

980. 1. *Ἀιμορροῦσα omnia in medicos erogaverat*,
Marc. 5. v. 26. *sanitatem tamen recuperare non poterat*:
Ita frustra salutis media extra Christum quaerimus,
quia omnes sanguinis profluvio spirituali laboramus,
Ezech. 16. v. 9. Ad Christum nobis confugiendum, qui
medicus ille ægrotorum, Matth. 9. v. 12. Curator vul-
nerum, de quibus Esa. 1. v. 6.

2. *Verè Christus arbor est*, cujus fructus escam præ-
bent, folia medicamentum, Ezech. 47. v. 12. Simul ac
tetigit hanc arborem mulier, vim divinam exseruit,
& afflictam mulierem liberavit, Luc. 8. v. 44. Christus
verè lignum illud vitæ, omnibus suis partibus fructifi-
cans, omni tempore, Apoc. 22. v. 2.

1. Rami hujus arboris brachia sunt, quibus oves
suas collegit, Esa. 40. v. 11. infantes amplexus est: in
cruce extendit,

2. Radix pedes sanctissimi sunt, quibus in viam pa-
cis nobis annunciandæ ivit.

3. Folia verba omnipotentia sunt, quibus omnis
genc-

generis morbos sanavit. Succus hujus arboris lachry-
mæ sunt, quas profudit.

4. Fructus omnis generis doctrinæ, dona & mi-
racula sunt.

CHRISTUS ECCLESIAM sanctificavit.

981. *Moses tabernaculum, Exod. 40. v. 9. omniaque
ejus vasa oleo sancto sanctificavit.* Sic Christus oleo Spi-
ritus sancti ecclesiam suam sanctificavit. Vasa hujus
omnia ejus viva membra sunt, 2. Tim. 2. vers. 20. 21.
Hinc spiritus sanctificationis dicitur, Rom. 1. v. 4.
qui nos per omnia sanctificat, 1. Thess. 5. v. 23. Ezech.
20. v. 12. in veritate, Joh. 17. vers. 17. per nomen Jesu
Christi, 1. Cor. 6. vers. 11. & vasa in honorem Domini
sanctificata, 2. Tim. 2. v. 21. Nostrium ergo erit nomen
Domini sanctificare, Matth. 6. v. 9. vere credendo &
sincerè vivendo, nam hoc Christus à patre petiit,
Johan. 17. vers. 20. & nostri sanctificatio Dei voluntas
est, 1. Thess. 4. v. 3. & Apostoli præceptum, 1. Tim. 2.
v. 1. cavereque ne sanctificationem nostram pollua-
mus, qui enim Christo adhæret, sanctificat se, sicut
& ille sanctus est, 1. Joh. 3. v. 3. & adhuc sanctificatur,
hoc est, indes in cursu pietatis proficit: Hoc est præ-
ceptum Domini, Lev. 19. & exemplum Pauli, 1. Thess.
2. v. 10.

ECCLESIAE SUÆ DUCTOR Christus.

982. Apoc. 10. v. 1. *Pedes Christi columna ignis di-
cuntur:* Christus enim Ecclesiam non deseruit, sed ei
adest ad finem seculi, Matth. 28. v. ult. omnia implet
Ephes. 4. v. 10. & instar columnæ ignis, in Ecclesia
sua ambulat.

1. *Noctem eam ducendo:* nam mera nox est in hac
vita.

vita. Ergo iter facientibus in hâc miseriarum valle lucem præbet, ut dicere possimus: *Dominus est lux mea, non timebo*, Psal. 27. v. 1. sic Exod. 13. v. 21.

2. *Persecutores terrendo*. Prospicit enim Dominus, de columna ignis terrorem Pharaoni incussit, Exod. 14. vers. 24. currus evertit, mari hostes oppressit: Ita Christus Tyrannis capistrum injicere solet, terrorem incutere, & tandem consummativè in judicio extremo eos opprimit.

QUALE SCEPTRUM HUIUS regni.

983. 1. *Potentissimum*, quò conteret principes Moabitarum, imo contrivit. Moabitæ omnes impii sunt, qui Moabitarum expriment malitiam, Num. 24. vers. 17.

2. *Gratiâ plenissimum*, quale illud Ahasveri, Esth. 4. v. 11. Sponsa ecclesia est & uxor, cui hoc sceptrum gratiæ indicem Christus porrigit; per quem solum gratia data est. Joh. 1. v. 14. *Gratiâ & veritas per Jesum Christum*. Gratiiosi hujus sceptri apicem solum tangimus cum Esthëra, partim, quia gratiam Christi nondum plenè degustamus in hac vita, partim, quia adhuc majestatem spirat, & cum tremore gaudemus, Psal. 2. vers. 11.

3. *Durabile*: constans ex ferro vindictæ divinx, quâ hostes confringit, Psal. 2. v. 9. quod omnia regna comminuet, Dan. 2.

4. *Justissimum*, Psal. 45. v. 7. Hebr. 1. v. 8. nulla acceptio personarum est apud Deum, Rom. 2. v. 11. Sceptrâ gratiæ potentibus reges porrigunt: Christus humilibus & abjectis, 1. Cor. 10. Actor. 10. v. 34.

CHRISTI GLADIUS REGIUS.

984. Psal. 45. v. 4. *Accingere gladiò tuo super femur tuum*.
1. Gla-

1. Gladius Christi potentiam notat.
2. Gladius crucem quoque notare potest, quâ Diabolus lethaliter vulneratus est, mors mortificata est.
3. Gladius quoque verbo Christi attribuitur. Confer. c. 1. articul. 1. alleg. 10. Verbum enim Dei
 1. Animos conjunctissimorum *disjungit*, Matth. 10. v. 34. *Non veni mittere pacem, sed gladium.*
 2. *Penetrat ad ipsa usque ossa*, Hebr. 4. v. 12.
 3. *Femur humanitatem* notare potest.
 4. *Accinctus est hoc gladio in regno gratiæ*, ut innuatur ejus *promptitudo & fortitudo* ad pugnandum, *potentia* ad triumphandum, Job. 38. v. 3. Nehem. 4. v. 18. Prov. 31. v. 17. in quibus locis illa accingendi significatio innuitur.

CHRISTI CINGULUM regium.

985. Exod. 29. v. 9. & 5. *Aaron & filii ejus balteo cingebantur: Christus verus Aaron balteo quoque cinctus est, regno suo praefectus est: hic balteus*

1. *Justitiæ*, qui est in lumbis.
2. *Fidei*, vel fidelitatis in servandis promissis, in custodiendis piis, quos Deus instar cinguli sibi adjungit, Jerem. 13. v. 11.
3. *Laboris & vigilantia*: nam & hanc balteus indicat, qui non otiosus, sed opus aggressuris competit, laxas vestes baltei beneficio constringentibus.

CHRISTI SAGITTÆ.

886. Psal. 45. v. 6. *Sagitta tua acuta, populi sub te cadent.*

1. Sagittæ hæ notant potentiam, quam etiam

in remotos exercet : sicut gladius potentiam in propinquos.

2. Sagittæ verbi quoque Christo sunt , per quas corda hominum vulnerat ; Sic Petri cor vulneratum Joh. 6. v. 68. *Domine, quo ibimus ? Verba vita æterna habes.* Confer. Hebr. 4. vers. 12. Judæi in passione retro lapsi. 2. Sam. 1. v. 22. Jonathæ sagitta nunquam abiit retrorsum : Verbum Christi nunquam redit vacuum , Esa. 55. v. 11.

CHRISTI VESTIS REGIA.

987. Psal. 45. vers. 9. *Myrrha , Aloes & casia vestes tua.*

1. Vestis est Christi humanitas , personaliter considerata.

2. Hæc est myrrha passionis & amaritudinum , quas pro toto genere humano sustinuit. Conf. supr. *Passio Christi est fasciculus myrrhæ.*

3. Aloës sunt Christi vestes. Aloës est succus expressus ex herba , decoctus ad ignem , siccatus ad solem : Christus talis succus est in passione sua , in qua expressus est , ut herba salutifera , decoctus ad ignem propriæ charitatis & paternæ iræ , succum sanguinei sudoris de se emisit , siccatus ad solem in ligno crucis cum sitiit.

Aloës succus est amarus. Tota Christi vita amaritudinibus plena.

Mirabiles succi hujus effectus curare hydropisim , melancholiam arcere. Christi beneficiis meritis , nobis partis , hæc spiritualiter congruunt. Asperge cubile conscientiæ tuæ sacra hæc aloe , mastica fidei ore in verbo , corporis ore ipsum corpus Christi plenum aloe illa , & pravum peccati humorem exsiccabit , corpus

pus animamque confortabit, odore fragrantissimo beabit.

3. *Casía* in vestibus Christi est, quia ipsius merito est æterna salus & justitia, quorum beneficiorum memoria suavissimo odore mentes nostras perfundit, *Casía* frutex est triplici colore:

1. *Candido*, cum primò emicat: Christus in infantia candidus, innocentissimus habitus.

2. *Rubro*, cum adolescit: Ita Christus, parte ministerii rubens habitus est & peccator obiens ab hostibus suis.

3. *Nigro*: Ita Christus plane ut niger & maledictum suspensus est. Confer Plinium lib. 12. natur. hist. cap. 19. de casia.

REGNUM CHRISTI NON EST
mundanum, longeque diversum
ab eo.

988. 1. *Ob amplitudinem*. Matth. 28. v. 18. *Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra: omnis potestas*, Joh. 17. v. 2. Psal. 72. v. 8. à mari usque ad mare, Dan. 7. v. 14.

2. *Durationem*. Intereunt alia omnia regna; solum Christi regnum manet, 2. Sam. 7. v. 6. Esa. 9. v. 7. æternus pater, Dan. 2. v. 44. Luc. 1. v. 33. Dan. 4. v. 31. Mich. 4. v. 7.

3. *Potentiam*. Mundanorum regnum arundinea sunt scepra, baculi arundinei: At Christi sceprum ferreum est, Psal. 2. v. 9. Animam & corpus perdere potest, Matth. 10. v. 28.

4. *Opes*, quæ non momentaneæ, sed perpetuæ; aurum fidei, 1. Petr. 1. v. 7. Corona immarcescibilis, 1. Cor. 9. v. 25. 26.

5. *Fortitudinem*, Matth. 18. v. 18. Portæ inferorum

G g

HOR

non prævalebunt aduersus illud regnum; comminuet alia regna, Dan. 2. vers. 44. armis spiritualibus, 2. Cor. 10. v. 4.

6. *Leges*, quæ non pretio figuntur, aut refiguntur; sed æternæ sunt.

7. *Utilitatem & finem*. In hoc enim regno ex potestate tenebrarum eripimur, Coloss. 1. v. 13. serui Dei efficimur, Rom. 6. v. 16.

8. *Nobilitatem*. Rex enim est regum, & Dominus dominantium in hoc regno, Apoc. 17. v. 14. & cap. 19. v. 16. 1. Tim. 6. v. 15.

9. *Tranquillitatem*, quæ sola est in regno Christi, cum Deo, Roman. 5. v. 1. & alibi regna mundi multis terroribus afficiuntur. Timendi sunt superiores, ut gladius; inferiores, ut fovea. Utrumque Dionysius Tyrannus expressit in nota historia.

10. *Securitatem*. Sors vaga regnorum mundi: In Christi regno sola securitas est, sub alis Regis nostri, Psal. 91.

11. *Affluentiam*. Omnium bonorum in regno Christi copia est, Psal. 34. v. 10. 11. Psal. 23. v. 1. Psal. 36. v. 9. Temporalia si deficiunt, cogites non semper bona esse; sed apparere: cum ergo apparent bona esse, mala sunt; ideoque mala piis in bonum convertit is, qui solus bonus, solus bonorum fons.

12. *Libertatem*. In regno Christi spiritualis libertas est: in reliquis mundanis nobilissima libertas sæpe seruitus est, Gal. 4. Mater, quæ sursum est, libera est, à legis moralis

1. Justificatione.

2. Mal. dictione.

3. Rigore & exactione.

4. A legibus ceremonialibus. Hanc libertatem
Chri-

Christo debemus, Joh. 8. v. 32. 36. Gal. 4. v. 31. cap. 5. v. 13. Rom. 6. v. 18.

13. *Civium nobilitatem*, qui in regno Christi sunt, & vocantur filii Dei viventis, Osee 1. v. 10. Quid ad hanc nobilitatem addi potest?

CHRISTUS EST SAGITTA

pura.

989. Esa. 49. v. 2. *Disposuit os meum velut gladium acutum, in umbra manus abscondens me, disposuit me in sagittam nitidam.*

1. Gladius ille verbum est: Confer supra all. 984.

2. Umbra manus Domini potentissima defensio est, quæ aliàs voce umbræ adumbratur, cum sub hac inulti spernamus hostium insultus & technas quasvis.

3. Sagitta quæ sit, patet ex alleg. 986.

4. Pura & tersa sagitta est, electa, nitida, ob doctrinæ Christi puritatem.

5. Hanc sagittam in pharetra sua abscondit Deus, quando verbi sagittam, regnum suum à Judæis abstulit, illud repellentibus, Act. 13. v. 46. Tunc ergò sagittam verbi sui abscondidit, ad gentes migravit Christus, cum frustra inter Judæos laboraret, & vanè vires consumeret, ut dicto loco Esa. v. 4. innotuit.

CHRISTUS REGIS OFFICIUM

quomodo expleat.

990. Sæpè enim Rex dicitur, 1. Sam. 2. v. 10. Psal. 2. v. 6. Psal. 45. v. 12. 15. Esa. 6. v. 5. Zach. 9. v. 9. Apoc. 17. v. 14. cap. 19. v. 16. Regis ergò officio fungitur,

1. *Cultum Dei promovendo*. Christus & cultum Dei ipse docuit, Matth. 5. & alibi; & immediato afflatu

Gg 2

do-

doctores nonnunquam percellit, qui cultum restau-
Pertinet huc tota varum cohors.

2. *Idololatriam abolendo.* Fecit idem Christus, Pha-
risæorum idololatrias circa legem refutando, Matth. 5.
gentes idololatrias convertendo, 1. Cor. 12. v. 2. omnem
idolomaniam abolendo, universali prædicatione E-
angelii, Matth. 28.

3. *Ministerio providendo:* spectat & hæc cura ad
pium regem, 2. Par. 17. v. 7. seqq. Christi etiam eadem
est, Eph. 4. v. 11. dat Evangelistas, Psal. 68. v. 12. & ope-
rarios in messem, Matth. 9. v. ult.

4. *Hospitium præbendo ecclesie, eamque enutriendo:*
Ita Pharao hospitium præbuit ecclesie Jacobinæ, Gen.
47. v. 5. 6. Christus ecclesie suæ præbet in mundi mari
mitia halcyonia, Psal. 46. v. 3. 4. 5. Matth. 16. v. 18. Ex-
citat Nicodemum & Josephum Arimatheum, Ebed-
melechum, ecclesie nutritios fidelissimos, &c. Explet
omnia pii magistratus officia. Confer, infra cap. de
diversis vitæ ordinibus.

ARTICULUS XVI.

DE REGNO CHRISTI GLORIÆ.

REGNUM GLORIÆ CHRISTI.

991. *Josua*, Zach. 6. v. 11. Coronas ex auro argenteoq;
factas imposuit Zacharias, post liberationem ex capti-
vitate Babylonica. Josua ille Sacerdos secundum ordi-
nem Melchisedech, Psal. 110. v. 4. æternus super folio
suo, Zach. 6. v. 13. Heb. 7. v. 3. magnus sacerdos, Heb.
10. v. 21. qui post spiritualementis nostri captivitatem solu-
tam, Psal. 68. v. 19. Eph. 4. v. 10. Esa. 49. v. 25. coronas
accepit, hoc est, Rex declaratus est super omnem po-
testatem & omne nomen, Eph. 1. v. 21. & inthronifa-
tus,